

**«Қарағаш орта мектебі» МКМ 2023-2024 оқу жылы
мектеп оқушыларымен «ТҮЛҒАНЫҢ ЖЫНЫСТЫҚ
ҚОЛСҰҒЫЛМАУШЫЛЫҒЫ» тақырыбындағы түсіндірме жұмысының
өтілуі туралы**

Анықтама

Қазан айының 18 жұлдызында 8-11 сынып оқушылары арасында кездесу өтті. Кездесу барысында оқушыларға жеке адамның жыныстық тиіспеушілігі туралы түсіндірме жұмыстары жүргізілді және жадынамалар таратылды.

Жеке адамның жыныстық тиіспеушілігі жеке адамның конституциялық-құқықтық мәртебесінің құрамдас бөлігі болып табылады, ол Қазақстан Республикасының Конституциясымен белгіленеді, қорғалады және кепілдік беріледі. Жыныстық тұтастық туралы айтқанда, олар кәмелетке толмағандардың жыныстық тұтастығын, олардың қалыпты жыныстық сау дамуын, қалыпты физикалық және моральдық дамуын білдіреді, бұл тек кәмелетке толмағандардың құқығын білдіреді.

Балаға немесе жасөспірімге жақын болу зорлық-зомбылық пен олардың жыныстық тұтастығына қол сұғудың алдын алуға көмектеседі. Сіз зорлық-зомбылықтан аулақ бола аласыз, бірақ бұл үшін Сіз **«Болмайды» бес ережесін** есте сақтауыңыз керек.

«Болмайды» бес ережесі:

1. Көшеде бейтаныс адамдармен сөйлесуге және оларды үйге кіргізуге болмайды.
2. Сіз олармен бірге кіреберіс пен лифтке кіруге болмайды.
3. Бөтен көлікке отыруға болмайды.
4. Бейтаныс адамдардың сыйлықтарын қабылдауға болмайды және олардың үйіне немесе басқа жерге бару туралы ұсынысына келісуге болмайды.
5. Көшеде кешке жалғыз жүруге болмайды, әсіресе қараңғы түскеннен кейін.

Бастауыш сынып балаларына арналған кеңестер

1. Әрқашан ата-анаңызға қайда бара жатқаныңызды айтыңыз.
2. Әрқашан достарыңыздың жанында жүріңіз.
3. Түнде достарыңызбен адам жоқ жерлерге бармаңыз.
4. Бейтаныс адамдардың сыйлықтарын қабылдамаңыз.
5. Егер біреу сізге еріп баруды ұсынса, ата-анаңыздан рұқсат сұраңыз.
6. Егер сіз қорқатын болсаңыз, адамдарға жүгіріңіз.
7. Өзіңізді қаншалықты жаман сезінсеңіз де, өз проблемаларыңызды ешкіммен талқыламаңыз.
8. Ешкімге есік ашпаңыз және есік арқылы сұрақтарға жауап бермеңіз.
9. Егер біреу пәтерге баса көктеп кіруге тырысса, полиция шақырыңыз, содан кейін терезені ашып айқайлаңыз, көмекке шақырыңыз.

10. Егер көліктегі адамдар сізден бір жерге қалай жетуге болатынын сұраса, оған жақындамаңыз және ешқандай жағдайда сіз олармен баратын жолыңыз бір болса да еріп жүруге келіспеңіз.

11. Ешкімнің сізге тиісуге құқығы жоқ. Мұны істеуге тырысатын кез-келген адамға еркін түрде айтуға болады.

12. Біреу сізді қорқытса, тікелей қауіпсіз жерге барыңыз, онда адамдар көп.

13. Егер сізді кез-келген жерге шақырса, әрқашан ата-анаңыздан рұқсат алыңыз.

14. Мекен-жайыңызды және телефон нөміріңізді (аймақ кодын қоса), 102 телефонын жаттап алыңыз.

15. Әрқашан ата-анаңыздың жұмыс телефондарының тізімін өзіңізбен бірге алып жүріңіз.

16. Құпия сөзді есте сақтаңыз және тек құпия сөзді білетін адамдармен жүруге келісіңіз.

17. Ешқашан біреудің сізге тиісуіне жол бермеңіз. Егер бұл орын алса, дереу үлкендеріңізге айтыңыз.

18. сіздің ата-анаңыз сізді жақсы көретіндігі және сізге шындықты айтқаныңыз үшін ешқашан жазаланбайтындығы.

Жасөспірімдерге кеңес

- **ҮЙДЕН ҚАШПА!** Егер үйдің өмірі шыдамсыз болса, мұғаліммен немесе сіз құрметтейтін адаммен сөйлесіңіз. Сіз үйден қашқаннан кейін сізді есірткі бизнесінде, порнографияда немесе жезөкшелікте қолдануға тырысатын адамдардың қолына түсіп қаласыз.

- Достықты ұсынатын адамдармен өте сақ болыңыз. Есіңізде болсын, сіз өзіңізді жалғыз немесе күйзеліске ұшыратқан кезде, сіз өзіңізге қамқор болатын қаскүнем үшін қарапайым мақсатсызсыз.

- Ешқашан шөлді немесе белгісіз жерлерге шақыруларды қабылдамаңыз. Сізге тым жақсы жалақысы бар жұмыс

- ұсынатын адамдармен абай болыңыз.

- Бейтаныс адамдарға сізді суретке түсіруге ешқашан келіспеңіз, тіпті егер олар сізді әйгілі етуге уәде берсе және барлық атақты адамдар осылай бастайды деп айтса да.

- Ешқашан бейтаныс адамдармен бірге көлікке отырмаңыз.

- Топпеннемесе досыңызбен бірге жүріңіз.

- Әрқашан ата-анаңызға достарыңызбен қайда баратындығыңызды айтыңыз және оларға жоспарлардың өзгеруі туралы хабарлаңыз.

- Сіздің келісіміңізсіз ешкімнің сізге тиісуге құқығы жоқ. Мұны істеуге тырысатын кез-келген адамға еркін түрде айтуға болады.

- Өзіңіздің интуицияңызға сеніңіз, егер сіз қорқатын болсаңыз, онда мұның себептері бар.

Әлеуметтік педагог:

Серік Данна